

Za profesorom MUDr. Zoltánom Mikešom, DrSc.

Profesor MUDr. Zoltán Mikeš, DrSc. nás navždy opustil vo veku nedožitých 84 rokov dňa 9. februára 2024.

Profesor Mikeš sa narodil 20. septembra 1940 v Budapešti. Lekársku fakultu UK absolvoval v rokoch 1957–1963 a štúdium ukončil s vyznamenaním. Je symptomatické, že svoju prvú cenu získal celkom mladý, ako víťaz celoštátneho československého kola ŠVOČ, a prvé vyznamenanie ako 23-ročný pri promócii na LFUK. Avšak už počas štúdia medicíny dobrovoľne pomáhal na internej klinike u profesora Jána Gvozdjáka. Ten si vysoko cenil jeho korektnú prácu a skromné vystupovanie a prijal si, aby po promócii pokračoval ako lekár v jeho kolektíve. Žiaľ, vtedajšia doba bola iná: umiestenkový systém vtedajšej vládnej moci ho poslal do Lučenca. Na internom oddelení v Lučenci pracoval v rokoch 1963–1965, keď nastupuje ako asistent na Fyziatrickú kliniku LFUK. Mal 4 atestácie: internú medicínu I a II v rokoch 1967 a 1971, fyziatriu, balneológiu a liečebnú rehabilitáciu v r. 1976 a geriatriciu v r. 1991.

V rokoch 1963–1991, teda vyše 20 rokov pracoval pod vedením profesora Hensela a profesora Kolesára na Klinike fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie, neskôr transformovanej na Fyziatricko-geriatrickú a následne II. internú kliniku Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. A na jej pôde Výskumného ústavu humánnej bioklimatológie pracoval taktiež vyše 20 rokov (1970–1991) ako vedúci jeho kardiocirkulačného oddelenia. Po roku 1990 bol krátko prednostom II. internej kliniky a neskôr dlhé roky viedol I. kliniku geriatricie na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

V roku 1972 obhájil kandidátsku prácu na tému „Spirometrické sledovanie rehabilitácie poinfarktových stavov, v roku 1990 obhájil doktorát vied na tému „Telesná záťaž v prevencii a rehabilitácii ischemickej choroby srdca“. Habilitoval v roku 1982 na tému „Dlhodobé sledovanie pacientov po infarkte myokardu“ a profesorom vnútorného lekárstva sa stal v roku 1991. Na lekárskej fakulte bol v rokoch 1994–1997 prodekanom pre vedu, výskum a zahraničné styky. Bol dlho-ročným členom Vedeckých rád Ministerstva zdravotníctva a Lekárskej fakulty, predsedom komisie pre udeľovanie vedeckých hodností PhD. aj DrSc., čestným členom viacerých odborných spoločností a členom grantových komisií, ako aj členom redakčných rád odborných časopisov doma i v zahraničí. Bol predsedom a neskôr čestným predsedom odborných spoločností v rámci SLS. Zastupoval Slovensko v Medzinárodnej pracovnej skupine pre kardiovaskulárnu rehabilitáciu v rokoch 1978–1989 a od roku 1999 ako expert v Európskej únii pre hodnotenie kardiologického výskumu u starších osôb ako aj v European Heart Net. Bol členom Credential Committee, Board of Directors v rokoch 1992–2000 a napokon sa stal aj prezidentom „Heart Friends Around The World“ v rokoch 2000–2004.

Osobnosť profesora Mikeša je nezmazateľne spojená so Slovenskou kardiologickou spoločnosťou. Bol členom výboru kardiologickej spoločnosti, pracoval ako predseda niekoľkých pracovných skupín: preventívnej kardiológie, kardiovaskulárnej rehabilitácie, neinvazívnej

kardiológie. Stál v roku 1991 pri vzniku oficiálneho časopisu Slovenskej kardiologickej spoločnosti – „Neinvazívna kardiológia“, dnes „Cardiology Letters“, a významne prispieval svojimi článkami ako člen redakčnej rady.

K hlavným odborným oblastiam práce profesora Mikeša patrili preventívna kardiológia a kardiovaskulárna rehabilitácia. Jeho tri desaťročia trvajúce dlhodobé sledovanie pacientov po prekonanom infarkte myokardu bolo výnimočné z vedeckej stránky a výsledky boli vysoko cenené v európskom kontexte. Vypracoval metódu ambulantnej rehabilitácie pacientov po infarkte myokardu, rizikovú stratifikáciu a faktory dlhodobej prognózy v priebehu rehabilitácie. Tieto výsledky kardiovaskulárnej rehabilitácie pacientov po prekonanom infarkte myokardu mali svoj odraz v neskôr publikovaných odporúčaniach nielen na našom kontinente, ale aj v zámorí. Bol jedným zo zakladateľov metódy záťažových testov a spiroergometrie v Československu, pričom bol aj autorom základnej učebnice „Ergometria v klinickej praxi“. V oblasti neinvazívnej kardiológie bol autorom celkom prvej práce z Holterovskej elektrocardiografie v Československu. Článok bol publikovaný v Časopise lekárov českých. Zásadnú úlohu zohral profesor Mikeš v oblasti epidemiológie a prevencii ischemickej choroby srdca a kardiológie v staršom veku.

Výsledky jeho prác a ohlasy boli citované v karentovaných časopisoch v počte tisícov.

Vychoval celý rad lekárov, docentov i profesorov v odboroch interná medicína, fyziatria, balneológia, liečebná rehabilitácia, gerontológia a geriatricia. Aj po odchode do dôchodku sa aktívne podieľal na výchove mladých internistov členstvom v atestačných komisiách i predatešných kurzoch.

Zoli Mikeš patrila ku vzdelancom, ktorí dnes už žiaľ vymierajú. Mal výnimočne široký kultúrny rozhľad, umelecké cítenie, obdivuhodnú vzdelanosť v umení i mimoriadne jazykové schopnosti. Pri tom všet-

kom vynikala jeho slušnosť, mravnosť a vnútorná integrita, ktorým sa nespreneveril ani v časoch totality. A tieto postoje a vlastnosti ovplyvnili celé generácie slovenských internistov.

Profesor Mikeš bol za jeho mnohostrannú angažovanosť odmenený viacerými oceneniami. Z nich spomenieme iba niektoré. Hynkova medaila, Jeseniova cena SAV, Dérerova cena, Reimanova cena, Zlatá medaila UK, LFUK, SLS, Strieborná medaila J. E. Purkyně, Medaila Československých štátnych kúpeľov (1981), Spoločnosti pre psychosomapatológiu (1985), Thomasa Jordanusa z Klausenburgu, Prezídia 10. kongresu elektrokardiografie (1983), ako aj viaceré ceny za najlepšie publikácie v rokoch 1983, 1988, 1995 a ceny odborných spoločností Slovenskej fyziatrickej spoločnosti, Slovenskej gerontologickej a geriatrickej spoločnosti ako i mnohé ďalšie ocenenia.

V profesorovi Mikešovi sme stratili veľkú osobnosť ako človeka, lekára, pedagóga, vedca, organizátora, demokrata, veľkorysého spolupra-

covníka a dobrého priateľa. Úprimne Ti ďakujeme za všetko. Tvoja práca a život ostávajú pre nás vzácnou inšpiráciou: odpočívaj v pokoji Zoli!

Profesor Mikeš zostáva pre nás všetkých významnou osobnosťou, ktorá vyše polstoročie formovala našu lekársku pospolitosť. Česť jeho pamiatke!

*Prof. MUDr. Juraj Payer, PhD, MPH
dekan LFUK v Bratislave
prednosta V. internej kliniky LFUK a UNB
v Bratislave*

*Prof. MUDr. Andrej Dukát, CSc.
V. interná klinika LFUK a UNB v Bratislave*

*Doc. MUDr. Martin Dúbrava, CSc.
prednosta 1. kliniky geriatric LFUK a UNB v Bratislave*